

Çocuklar neden yalan söyler?

Yazar Rehnüma
Salı, 26 Ocak 2010 12:19 -

□

Yalan, kişinin hakikati saklayıp bildiğinin ya da yaptığıının tam aksini ifade etmesidir. Toplumda en çok yadırganan ahlaki zaatlardan birisidir yalan.

Dünyadaki bütün toplumlarda ve inançlarda yalan yasaklanmıştır. En küçüğünden en büyüğüne kadar tüm söz ve davranışlar yalan olarak değerlendirilmelidir. Allah Resulü; şaka niyetiyle bile olsa yalan söylemenin asla kabul edilmeyeceğini bildirmiştir. Ahlaki bir zafiyet olması nedeniyle aileler, çocuklarının yalan söylemesi karşısında kaygılanıp, tedirgin olurlar. Çocukların yalan söylemesine neler sebep oluyor, işte bütün çerçevesiyle çocuklarımızı yalan söylemeye iten sebepler ve çözüm yolları...

<img
src='http://adsrv.prodestek.com/www/delivery/avw.php?zoneid=68&cb=INSERT_RANDOM_NUMBER_HERE&n=a831eec1' border='0' alt=' />

Çocuklar neden yalan söyler?

Yazar Rehnüma
Salı, 26 Ocak 2010 12:19 -

Çocuklar, beş yaş öncesinde gerçekle hayali olanı birbirinden ayıramazlar, bu ikisini birbiriyle karıştırırlar. Bu dönemde ebeveynlerin; "Çocuğum yalan söylüyor" diye kaygılanmasına gerek yoktur. Bu geçici bir durumdur. Ancak, çocuklar bu yaş sınırını geçtiği halde yalan söylemeye devam eder gibi görünürler. Asıl mesele bu dönemde, çocuğu yalan söylemekten vazgeçirmektir.

Model kişilerin yalan söylemesi

Çocuk yalan söylemeyi çevresinden, özellikle anne babasından öğrenir. Hususen çocuğun model aldığı kişilerin (ebeveyn, yakın akrabalar, arkadaşları vs.) yalan söylemesi çocuk üzerinde etki yapar. Telefona baktırılıp, babası evde olduğu halde çocuğa 'yok' dedirttiriliyorsa, çocuk bazı durumlarda yalan söylenebileceğini öğrenmiş olur. Telefonla konuşan annesinin, hasta olduğunu bahane etmesini duyan çocuk, bazen yalan söylenebileceğini de öğrenmiş olur. Ebeveyni gibi o da zor zamanlarında yalana başvurur.

Çocuğun özgüveninin zayıflığı

Yalan söylemek aslında güçsüzlüğün, kendine güvenmemenin bir sonucudur. Çocuğun -yanlış bile olsa- yaptığı davranışın sorumluluğunu üstlenemeyip yalan söylemesi, arkadaş grubu içinde kabul görmek için yalan söylemesi, ilgi çekmek için yalan söylemesi vs. tüm bunlar temelde yalan söylemekle özgüven eksikliği arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Kabahatini ya da kusurlarını örtmek için yalan söyler.

Baskıcı ve otoriter ebeveyn

Aşırı otoriter ve baskıcı ailelerde çocuk yalan söylemeyi bir çıkış olarak görebilmektedir. Zira ebeveyn, çocuğun yaptığı hatalara tahammül edemez ve çocuğunun en küçük hatalarını dahi cezalandırabilmektedir. Bu durumda çocuk, cezadan kaçmak için yalan söyleyebilmektedir. Ceza görmektense, yalan söylemeyi daha fazla çıkarıcı bulan çocuk, kesin olarak yalana kaçacaktır.

Aşırı beklenti içinde olunması

Bazı ailelerin çocuklarından aşırı beklentileri olabiliyor. Çocuğunun sınavlarda zayıf almasını bir ölüm-kalım meselesi gibi gören ebeveyn düşünelim. Sınavda zayıf alan bir öğrenci bunu ailesine nasıl izah edecek? Elbette yalan söyleyerek.

Çocukların genelde söyledikleri yalan çeşitleri

Yalanın birçok çeşidinden söz etmek mümkündür. Bunlardan bazıları şunlardır:

Çocuklar neden yalan söyler?

Yazar Rehnüma

Salı, 26 Ocak 2010 12:19 -

1. Taklit yalanları: Çocukları eğlendirmek için, onların ilgilerini çekmek için büyükler tarafından söylenenlerin çocuk tarafından gerçekmiş gibi algılanmasıdır. Çocuk da bunu yapmak da sakınca görmez.

2. Hayali yalanlar: Bu yalanlar erken çocukluk döneminde, okul çağına gelmemiş çocuklarda görülür. Hayal ile gerçeği ayırt edemediğinden yalan söyler. Sakıncasızdır, önlemi de yoktur. Çocuğun gelişiminde normaldir.

3. Abartı yalanları: Abartı çocuklarda oldukça sık görülen bir özelliktir.

4. Sosyal yalanlar: Toplumumuzda en çok görülen yalan türüdür. Çocuklar bu yalanları daha çok anne ve babalarından öğrenirler. Örneğin sağlıklı olmanıza rağmen sizi davet ettikleri yere, rahatsızım diyerek katılmamanız.

5. Savunma yalanları: Çocukların ve gençlerin kendilerini korumak için söyledikleri yalanlardır. Cezadan kurtulma amacı!

6. Dikkat çekme yalanları: Çocuklar çok zaman dikkat çekmek için yalana başvururlar. Ödevini yapmayan bir çocuk, "ödevimi yaptım hem de okulda yaptım" diyebilir.

7. Takdir-Mükâfat yalanları: Başkalarının beğenisi amacı ile söylenen yalanlardır.

8. İnat yalanları: Seilmeyen kimseler için ya da birisini kızdırmak amacı ile söylenen yalanlardır.

9. İntikam yalanları: Çocukların, karşılarındaki insanlardan intikam almak amacı ile başvurdukları yalanlardır.

10. Menfaat yalanları: Bu tür yalanlar başkalarından çıkar ve menfaat beklenildiği zamanlarda sık olarak söylenmektedir.

Neler yapılabilir?

Çocuğun yalan söylemesiyle etkili bir mücadele için öncelikle yalanın ne tür bir şey olduğu bilinmelidir. İncelediğimiz yalan tipleri arasında ki farklar iyice görülmesi ve yalandan çok, buna neden olan psikolojik faktörler ele alınmalıdır. Küçük çocuğun (sözde) yalanların ahlakı bir hata gibi görülmemelidir. Böyle bir davranış karşısında değer yargılarını anlatmak ya da kızgınlıkla cezalandırmak yanlış olur. Önceden çocuğa doğru söylemenin övülmeye değer bir davranış olduğu anlatılmalıdır.

Yetişkinler çocuğa iyi birer örnek olmalı ve davranışlarında, çocuklarında görmek istemedikleri hatalara yer vermemelidirler. Patolojik yalan karşısında hem psikolojik durum, hem de eğitsel etkenler üzerinde durulması gerekir. Aşırı duygusal çocuğun kaygı ve çekingenlik yüzünden yalan söylemesi nedeniyle ona güven verilmeli, öfke ve kınama tepkilerinden kaçınılmalıdır. Oluşmuş bir yalan karşısında mücadele, kötünün iyisini yapmaktan başka bir şey değildir. Aşırı kızgınlık, çocuğun yalanını engellemek açısından olumsuz bir davranıştır. Bu yolla yaratılan suçluluk duygusu, çocuğu yalandan uzaklaştıracak yerde, daha çok yaklaştırır. Genelde yalan bir hata gibi görülür ve suçluluk duygusu itirafla son bulur.

Çocuğun itiraf etmesine yardımcı olmalıdır. Ancak çocuğu kendisi ve çevresiyle barıştırmazsa, itirafın değeri yoktur. Davranışınızın, konuşmaktan daha etkili olacağını unutmayın. Toplumdaki herkes, başta anne, baba ve öğretmenler yalan söylemekten kaçınmalıdırlar. Çocuğun çevresindeki kişiler ne kadar dürüst olursa ise çocukta o kadar dürüst olacaktır. Çocukların yaptıkları hatalara karşı anlayışlı olmaya çalışın. Hatalarının karşılığını hemen cezalandırma yoluna gitmeyin. Onu dinleyin ve açıklama yapmasına imkân tanıyın.

Çocuklarınızın arkadaşlarını tanımaya çalışın. Bazen arkadaş, anne ve babadan daha etkilidir. Çocuğunuzun arkadaşlarını evinize davet ederek, yanlış davranışlar edinmesinin önüne geçin. Çocuklarınızdan asla yapamayacakları beklentilerden uzak olun. Onların yetenekleri doğrultusunda isteklerde bulunun. Bunun için de çocuğünüzü tanımaya çalışın. Çocuğunuzun bedeni, zihni gücü, sosyal ve duygusal özelliklerini gerçekçi bir gözle tanımaya çalışın. Okul ödevlerini yapıp yapmadığını, arkadaşları ile ilişkilerini, televizyonda hangi programları izlediğini, boş zamanlarında neler yaptığını, nerelere gittiğini öğrenin. En önemlisi, insan olarak çocuklarımıza iyi birer örnek olmamızdır.

Çocuklar neden yalan söyler?

Yazar Rehnüma
Salı, 26 Ocak 2010 12:19 -

Onların nasıl olmasını istiyorsak önce kendimizin öyle olmak zorunda olduğumuzu unutmayalım. Çocuklarımızın yalan söylemeleri üzerinde önemle durmak zorundayız. Şu an içinde bulunduğumuz zaman ve toplum bakımından bu durum hiç de kolay değildir. Ama nasıl bir kurt meyveyi için için yer bitirir, işe yaramaz bir hale getirir ise yalan da toplumu aynı şekilde içten içe yiyip bitirecektir. Yalanın topluma nükleer bombalardan daha büyük zararlar vereceği gerçeğini her zaman hatırlamak zorundayız.

Kısaca, yalancılık olayı çevresel ilişkilerle birlikte ele alınmalıdır. Önce çocukta yalancılığın gelişmesini kolaylaştıran nedenlerin bulunması gerekir. Sonra da aile çevresiyle işbirliği yapılır, çocuğa doğruluğun yararları, getireceği haz ve faydalar elle tutulur biçimde öğretilmelidir.

-Milli Gazete-